

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon ureda. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Vprašanje učiteljev izgnancev — premostitev vprašanja kontraktualnih učiteljev.

(Avtentično poročilo za vse prizadete.)

Kadarkoli pride k nam kak učitelj izgnanec preko mej, da dobi pri nas učiteljsko službo, vidim, kako malo je pri nas poznanja o tem, kakšen mora biti do zakonu postopek s tem izgnanci.

Vsi prihajajo z upravičenim zaupanjem, češ, da jih domovina sprejme z odprtimi rokami ter jim ureže kos belega kruha, njim, ki so trpeli v trdih bojih s sovražno silo preganjanje zaradi svoje narodne zavednosti. A ko spozna, da temu ni tako, se pridruži prejšnjim novo razočaranje in jedkost napolni srce, ki je bila potrebna tolažbe.

Nič se ne čudim, ako kaže ta jedkost na nairazličnejše načine nezadovoljnosti duha, rekel pa bi, da ni prav ako dotičnikom poklicani na podlagi zakona ne obrazlože pravičnega stanja, zakaj manj nezadovoljnosti bi bilo, ako bi ti trpinji uvideli, da niso osebe tišči, ki jim ne ustreže popolnoma, marveč da so to zakonski predpisi, katerim se te osebe morajo držati.

Da se tedaj razumemo, sem se namenil na kratko opisati pot, katero mora prehoditi izgnanec z doma, ko pri nas išče strehe in službe. V sedanjih prilikah se mi zdi to še potrebneje, ker vidim, kako se taki slučajii množijo.

Predvsem vsi ti učitelji niso še državljani kraljevine SHS, zato se mora pri njihovem sprejemu v državno službo postopati z njimi v smislu odst. 3. čl. 2. in odst. 3. čl. 130. čln. zakona,* t. j. sprejeti se morejo le kot kontraktualni državni uslužbenci. To se je dosedaj vršilo tako, da jih je prosvetni oddelek (pooblaščen po ministrstvu prosvete) sprejemal kot take sam ter z njimi sklenal pogodbo, v kateri jim je priznaval vse pravice rednih državnih uslužbencev odmeril jim je prejemke, ki so odgovarjali njihovim službenim dobim in položajem, garantiral jim je dopuste, ugodnosti* na železnicih i. pod.

Državni uradi so tako postopali v dobri veri, da jih zakon ne bo oviral, ako začasno (to je dokler ti učitelji ne dobe našega državljanstva in postanejo lahko redni državni uslužbenci), priznavajo tudi njim one ugodnosti, ki jih predvideva zakon za redne državne uslužbence.

* Zakonskega besedila ne navajam, ker je itak vsakomur na razpolago uradniški zakon.

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

20. Ljubljana, II. deška o. s. n. šola: Tekom šolskega leta 1924/25. so nabrali Podmladkarji 423.50 Din. Od te vsote se je poslalo glavnemu odboru v Beogradu 211.75 Din, doma, t. j. razrednim odborom pa je ostalo 211.75 Din. Od tega denarja so darovali razredni odbori 128.50 Din kot prispevek za poštitiško kolonijo na Dovjem, deloma pa so darovali že tudi med šolskim letom 1924/25. manjše zneske v humane, socialne, karitativne in nacionalne namene. Ni pa bil glavni namen Podmladkarjev ta, da zbira denar in ga uporablja v zmislu ljubezni do bližnjega in za probudo državne in nacionalne zavesti, temveč še veliko bolj gojenje razumevanja o nalogah R. K. v miru in vojni, negovanje telesnega in duševnega zdravja v praktično smer, negovanje ljubezni do bližnjega v praktičnem zmislu, t. j. z res medsebojno ljubeznivo pomočjo v razredu, da se poda podlaga za poznejše koristno humano, socialno in karitativno delovanje nasproti vsem bednim na naj

V dobri veri — pravim — in z željo, čim bolj olajšati tovarišem njihov težavni položaj in zlasti hitro jim preskrbeti kruha. A na višjem upravnem mestu se je tako tolmačenje zavrnilo in oprijeti se je bilo strogo zakona. V 3. odst. člena 130. čln. zakona je postal sporen izraz »kontraktualni v ožjem smislu«, ki ga je pojasnila centralna komisija za izvršenje čln. zakona s svojim rešenjem od 20. aprila 1926. i. tako:

»Osebe, ki se v smislu odredb čl. 130. čln. zakona sprejemajo na delo v službo države (ne v državno službo!), so kontraktualni uradniki in dnevničarji. Njihov pravni odnos proti državi je privatno pravne narave: kot taki se kontraktualni uradniki sprejemajo v službo države vedno samo na osnovi posebne pogodbe. Da se ti kontraktualni uradniki formalno ločijo od dnevničarjev, ki so lahko le zvanjenci in služitelji (čl. 20. taks. zak.), je le radi potrebne jasnosti v zakonu postavil zakonodajec besede »v ožjem smislu«. Kontraktualni uslužbenci pa se sprejemajo za take posle, ki jih običajno vrše državni uradniki. Kontraktualni kakor tudi dnevničarji pa preidejo z vso svojo delovno silo v aparat državne uprave ter imajo vse delovne in disciplinske obveznosti pravih državnih uslužbencev. Taki kontraktualni uslužbenci pa se morejo postavljati le na osnovi specialnega kontrakta za katerega je potrebno odobrenje ministrskega sveta. Iz teh razlogov ministrstvo prosvete ni moglo pooblastiti prosvetnih oddelkov, da ti sprejemajo kontraktualne uslužbence.»

To je v glavnem odgovor centralne komisije, katero tolmačenje je posled obvezno. Da vidimo, kaj sledi iz nega:

1. Najvažnejše je, da ministrstvo prosvete ne državljanov kraljevine SHS ne more samo sprejemati za kontraktualne učitelje (še manj seveda prosvetni oddelek), nego more to le ministrski svet na predlog prosvetnega ministra, kar pomeni, da se namestitev kot kontraktualnega državnega uslužbenca zavleče.

2. V mišljenju centralne komisije se govori le o obveznosti, ki jih imajo kontraktualni drž. uslužbenci, ne omenja pa se (analogno 3. odst. čl. 130.) nikake pravice, iz česar sledi, da kontraktualni državni uslužbeni nimajo pravic po čl. 47., 52., 57. (napredovanje), 61. (dobivanje stalnega mesta), 109.—113.

bodo le-ti tudi tuji in morda naši sovražniki. Zastopniki P. R. K. so se udeleževali vsaj z enim odposlancem tudi se mestnega odbora P. R. K. v Ljubljani, ki so se vršile dne 14. decembra 1924, dne 4. marca 1925, dne 16. maja 1925 in dne 25. junija 1925, in se ravnali po sklepih. — Dalje so se udeležili predavanja g. dr. Živka Lapajneteta v Mestnem domu dne 21. maja 1925, ki je predaval o »Stališču Slovencev na pram skavtizmu, planinstvu in tuberkulozi«. Pohvalno pa moramo omeniti, da so se člani P. R. K. na II. deški osnovni šoli v Ljubljani kar stalo obnesli s prispevki, namenjenimi v nacionalno in državno svrhu, in da so nosili v svet agitacijo za prireditve mestnega odbora P. R. K. — Mnogo izpodbude so dali Podmladkarjem tudi fepi darovi iz Amerike, ki so se jim razdelili ob sklepu 1. polletja t. j. dne 31. januarja 1925 ob 2. uri popoldne. — Priredili so eno izbrano v šolski telovadnici in napravljali izlete v bližnjo okolico.

21. Ljubljana, III. deška o. s. n. šola: Sklenili so vzdržnost pri alkoholnih pijačah in tobaku, priredili so razstavo knjigoveških del dne 27. junija 1925 in srečolov (IV. a), sodelovali so pri Sokolu in napravljali izlete na Šmarno goro, Bled, k Peričniku in v Zagorje.

(dopusti), 141.—158. (upokojeitev ter nakazilo osebne in rodbinske penzije) — s čimer smo navedli le najobičajnejše pravice državnega uslužbenca. Ker nima kontraktualni pravice do stalnosti, se jim morejo v smislu čl. 44. nakazati le oni službeni prejemki kakor jih imajo začetniki.

3. Da se jim službena doba kot kontraktualnih v smislu odst. 2. čl. 137. čln. zak. po tem, ko so postali stalni računa nač za penzijo in s tem za napredovanje v osnovni, ne pa tudi za napredovanje v položajni plači.

To je prvi del križevega kota učiteljev izgnancev, ki morajo stopiti v službo države kot kontraktualni. Drugi ni nič manj težaven in dolgotrajen.

Vsakdo od njih je vložil opejsko prošnjo, da dobi naše državljanstvo. Ti, ki so to storili sami vedo, koliko časa so čakali in še čakajo na rešitev take svoje prošnje. V tem pogledu se bo skušala doseči ugodna rešitev, prizadeti pa naj na uradni poziv v lastnem interesu takoj vpošljejo potrebne podatke, ker le s skupno vlogo se bo dala stvar spraviti v tek.

Da opozorim še na zakoniti postopek po pridobitvi državljanstva.

Kadar kontraktualni državni uslužbenec dobi državljanstvo, zaprosi za sprejem v državno službo. Takrat s trdnim zaupanjem, da je sedaj njegov križev pot končan: v tem ga potrjuje tudi dejstvo, da so se nekaterim tovarišem že gladko vstela prejšnja službena leta in se jim je po njih odmerila plača, t. j. da se jim je priznala grupa položajne plače in stopnja osnovne, kakor je to odgovarjalo njihovim službenim dobim. A tudi ta postopek je bil napačen, ker se ni oziral na 3. odst. čl. 67. čln. zakona. Tukaj predpisana administrativna pot rešitev vnovič zavleče, zlasti pri narodni skupščini. Oziroma je ta v poslednjem času rešila nekatere predmete za vstetje službenih let, a kako? Ako navedemo rešitev finančnega odbora narodne skupščine dobesedno, nač ne kršimo s tem uradne tajnosti. Glasi se: »Finansijski Odbor Narodne Skupščine, na svoji sednici održanoj 25. februara 1926. godine doneo je odluku, da se svi predmeti po čl. 67. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradjanskog reda, ne užímaju u pretres, dok se pomenuti zakon ne izmeni. Vrača se predmet s molbom, da istu odluku izvolite primiti znajući.« S tako rešitvijo bi rekli, da je dala

narodna skupščina nekako indirektno pooblaščenje posameznim ministrom da o zadevi rešujejo sami, ali tako tolmačenje drži, se bo še videlo.

Je sicer še ena možnost po kateri bi se kontraktualni, kadar pridejo v redno državno službo, vstela v službo prejšnjega leta. Da je to čl. 17. čln. zakona. V koliko se bo ta člen dal raztegniti, se bo še videlo, vsekakor bo treba poizkusiti tudi na njegovih osnovi. Ker je potrebno po tem členu novolno mišljenje strokovnega sveta pri ministrstvu prosvete bi se mogel tudi administrativni postopek skrajšati.

Toliko o zakonitem postopku: njegovih posledic mi ni treba navajati posebe, ker so jasne: kar jih karakterizira najbolj, je dolgotrajnost, s katero se dosepe do uredenosti osebnih razmer. Za slučaje, v katerih se ni postopalo tako, kakor sem navedel zgoraj, se je Glavna Kontrola pritožila Državnemu Svetu: ker postopek ni bil zakonit bo s pritožbo nač uspela. No, za dotičnike to ne bo škoda, ker se bo vsa operacija z naknadnim zakonitim postopanjem vršila administrativno, tako da in prizadeti ne bodo občutili.

Vse to sem zapisal le v informacijo: zato tudi že zdaj prošim, naj prizadeti ne pišejo temperamentalnih tirad o »krivicah«, »nehvaležnosti« i. pod, ker bi bile take tirade brez vsakršnega uspeha. Povem pač lahko, da se dela na tem, kako bi se zakonito olahkočila administrativna pot za sprejem kontraktualnih uslužbencev in za njihov prestop v redno državno službo, pristaviti pa moram, da to delo ne napreduje tako kakor bi bilo to želeli. Vzroki za to so razni in med njimi ni poslednji ta, da mora govoriti o taki zakoniti izpremembi narodna skupščina, za katero na lahko vsak dan slišimo, kako počasi dela.

Tudi potom organizacije se bo z dobrimi nasveti, navodili in treznim delom potom ljudi, ki imajo že dosedaj mnogo upogleda v vse administrativne in pravne zadeve doseglo večje in širše uspehe, kakor če bi se to vprašanje skušalo izrabiti v katerekoli stranske namene. Ob ravnavati ga je resno, da ne izgrubimo zaupanja pri onih, ki odločujejo in pri onih, ki so prizadeti in bodo še prizadeti na ugodni rešitvi tega vprašanja. Zato ne razburliivega prenačlenja temveč je za dosego cilja treba resnega in preudarnega dela in zopet dela — brez hrupa.

Zahtevajte v šoli zvezke Učiteljske tiskarne.

22. Ljubljana, IV. deška o. s. n. šola: Priredili so zabave ob državnih praznikih in izlete v Podutik, na Toško čelo in Cerkljsko jezero.

23. Ljubljana, VI. deška o. s. n. šola: Sklenili so preskrbeti obleko za največje reveže. — Priredili so eno zabavo.

24. Ljubljana, I. deškiška osnovna šola: Za dan 1. novembra 1924 so Podmladkarice napletle 136 venčev in darovale 318 sveč za vojaške grobove. Za božičnico revnih ljubljanskih otrok so nabrale dne 1. in 2. novembra 1924 1763.50 Din. Dne 7. junija 1925 so sodelovale pri cvetličnem dnevu Rdečega križa in nabrale 2740 Din. — Za poštitiško kolonijo na Dovjem so prispevale 200 Din. Svoim siromašnim so učenkam so pomagale s šolskimi potrebščinami, darovale jim ponošene, a še čedne obleke, staro vendar celo perilo, v odmorih ob 10. uri in 16. uri kruh in zbrale zanje denar za mamiški izlet. Podmladkarice IV. b. V. a in VI. b razreda so obdarovale 8 članic sirot z novim perilom. Podmladkarice V. c razreda so kupile najsiromašnejši součenki novo žirsko obleko in tople nogavice, članice V. d razreda so darovale revni družini 43.50 Din. V IV. a razredu so prispevale revni součenki 26.50 Din za

hrano v dnevnem zavetišču. Podmladkarice VI. a razreda so priredile »Božičnico«, pri kateri so obdarovale 14 revnih članic z novimi zimskimi nogavicami in s pecivom. — Priredile so izlete v ljubljansko okolico, Vintgar, k Peričniku, na Šmarjetno goro pri Kranju itd. Vse to so delovale pod spretnim vodstvom in po navodilih svojih razrednih učiteljic.

25. Ljubljana, III. deškiška osnovna šola na liceju: Podmladek se je v šolskem letu 1924/25, lepo razvil. Razen I. razreda so bili vsi razredi organizirani. Vendar so se tudi v I. razredu upoštevali nauki Podmladka, in sicer na ta način, da so bogatejše učenke obdarile revnejše z obleko; tako je deklica Marise Mallner preskrbovala revno učenko Vero Turk z obleko in obuvalom. — Enako hubezen so izkazovale premožnejše učenke v II. a, II. b, III. a in III. b razredu. V teh razredih so dobile revnejše učenke tudi podlage za risanje, peresa, svinčnike, pisalni papir za lepo pisne vaie in zobno ščetko. Učenke III. a razreda so kupile revni učenki za prvo obhajilo nove nogavice in čevlje iz razredne blagaine. Učenke IV. a razreda so obdarovale revnejše učenke iz IV. b razreda z obuvalom obleko in šolskimi potrebščinami. Na isti način so